ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1881—№ 198

№—198 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1881

Հրատարակվում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից։
Տարեկան գինն է 10 ռուբլի։
Առանձին համարներով խրատանչիրը 5 կոպ.։

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիրակէ և տոն օրերից առաւօտեան 10—2 ժամը կէսօրից յետ։

Յօդուածները պիտի ուղղուի խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. Въ редакцію газеты «Мегу Айастани», въ Тифлисъ, или Rédaction de «Meghou Haïastani» à Tiflis (Caucase).

Խմբագրութեանս ուղղած Թէ՛ յօդուածները եւ Թէ՛ նամակները պէտք է պարզ ըրուած լինին գրողի ստորագրութեամբ եւ հասցէով։ Խմբագրութիւնը կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուածները։ Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ առնում յետ ուղարկել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս վրնչեւ ցոյանանչ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառին 1½ կոպէկ։
Յայտարարութիւններն ընդունվում են խմբագրատանը եւ պ. Շահվերդեանի տաւիլիոնում։
Յայտարարութիւնները ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՔՍԱՆԵՒՉՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։

Մի քանի խօսք կայացած հնագիտական ժողովի մասին։
Ա զ գ ա յ ի ն.—Թղթակցութիւնք Շուշւոյ, Վլադիքաւկազայ և Թիֆլիզից։
Փ ա ղ ա ք ա կ ա ն.— Քաղաքական լուրեր։
Մ ե ղ ո ւ ի հ ե ռ ա գ ի ր ն ե ր։
Մ ա ն ր լ ո ւ ր ե ր։
Յ ա յ տ ա ր ա ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր։
Բ ա ն ա ս ի ր ա կ ա ն. — «Ապօրինի զաւակը»։

ԹԻՖԼԻՍ, 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1881 Թ.

Հնագիտական ժողովները վերջացան. մեր հնագէտ հիւրերը վերադարձան։ Թիֆլիսը պատիւ ունեցաւ նրանց իւր մէջ ամառուայ տեսնելու և իւր հիւրասիրութիւնը նրանց ապացուցանելու։ Դէժուար թէ որևիցէ այդպիսի ժողովներն այն դիրքի մէջ եղած լինին, ինչպէս Թիֆլիսում։ Թիֆլիսն ուրախ էր, որ ինքն էլ այնպիսի քաղաքներ չարքն ընկաւ, ուր գիտնականների ժողովները նիստ են ունենում։

Բայց պէտք է ասել, որ այդ նիստերը որևէ նշանաւոր արդիւնք չունեցան երկրի համար։ Ինչպէս երևեցաւ Թիֆլիսում, Կովկասի կենդրոնում, լինելիք հնագիտական ժողովների համար կարևոր նախապատրաստութիւնք եղած չէին։ Չանդէս եկան այնպիսի հարցեր և խնդիրներ, որոնք բնաւ վերաբերութիւն չունէին Կովկասի հետ և որոնք հետաքրքրական կարող էին լինել Կիևվում կամ Նովգորոդում։ Իսկ Կովկասին վերաբերեալ խնդիրներն էլ ոչ մի նոր լոյս չսփռացան։ Կարդացվեցան գրեթէ առանց վիճաբանութեան, առանց հետախուզութեան, այնպիսի գրուածքներ, որոնք վաղուց հրատարակված են և մամուլի մէջ քննված, թէև թերի կերպով, որոնց հետևանքն ընթերցող կարող էր ծանօթանալ առանց ժողովի էլ այնքան, որքան ժողովին ներկայ գտնվելով, որ խնդրի վերայ ոչ մի նոր լոյս չէ գցեց։ Յանկանք, որ երբ միւս անգամ Թիֆլիսը բաղդ կ'ունենայ հնագիտական ժողովի տեղ դառնալ, պատրաստուած լինք աւելի լինին և ժողովներն աւելի արդիւնաւոր։ Մի կողմից մենք արդիւնաւոր ենք համարում այս հնագիտական ժողովի ներկայութիւնը Թիֆլիսում, որ նա կարող է տեղականների մէջ հնագիտութեան նշանակութիւնն ու յարգը զարթեցրած լինել, այնպէս որ նոյն իսկ տեղականները ճանաչելով նրանց հնութեանց խորհուրդն, իրանք ու չը դարձնեն, հետապնդեն և ապագայի համար հարուստ նիւթ ատեն պիտութեան, և այն ժամանակ անտարակոյս միւս անգամ Թիֆլիսում կայացող հնագիտական ժողովը կարող է պարապել միայն Կովկասին և Ասիային վերաբերեալ խնդիրներով և պատրաստ նիւթ բաւական ունենալով՝ կարող կը լինի չատ խնդիրների վերայ լոյս գցել և աւելի արդիւնաւոր լինել և չը նմանել լերան երկնեցուն մուկը ծնելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՇՈՒՇԻ.

19 սեպտեմբերի.

(Թղթակցութիւն «Արեւու Հայաստանի» լրագրէ)

Այս տարուայ սկզբից Շուշումը «Հրատարակչական դրամագլուխ» բացինք, և մեր նպատակն էր գաւառային ժողովրդի ու մանուկների ընթերցանութեան համար հնչուն հասկանալի գրքոյկներ հրատարակել և միևնոյն ժամանակ մեր կարողութեան չափով միջոց տալ երիտասարդ հեղինակներին և թարգմանիչներին իրենց աշխատութիւնները լոյս ընծայելու։ Մեր հրատարակութիւնների առաջին սերիայի համար բաժանորդագրութիւն բացինք, ոչ այն նպատակով, որ նորանից ստացած փողով առաջ տանենք հրատարակչական գործը, այլ որպէսզի ընթերցողների մի որոշ թիւ ի նկատի ունենալով՝ նորա համեմատ քանակութեամբ հրատարակէինք, թէև բաժանորդների թիւը 200-ի անգամ չը հասաւ, բայց մենք չը յուսահատվեցինք, այլ որոշեցինք ամեն մի գրքոյկից տպել մի մի հազար օրինակ և ցրուել գաւառներում։ Սորա համար մի քանի տեղեր մեզ ագենտներ ընտրեցինք, որոնք յանձն առան մեր հրատարակութիւնները վաճառելու։ Հազիւ թէ հրատարակեցինք երեք գրքոյկ, յանկարծ առաջ եկան այս-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԱՊՕՐԻՆԻ ԶԱՒԱԿԸ.

Վ. Է Պ.

(Նուէր Ա. Ս. յիշատակին*)

I.

Միւս օրը Անդրէաս Յակոբեանը Ա. քաղաքի եկեղեցական միջնակարգ ուսումնարանի առաջին դասարանում առաջ լեզուի ուսուցիչ նշանակուեցաւ տարեկան 180 ռուբլի ռոճկով և յաջորդ տարին նորան յանձնուեցաւ նաև օրիորդական ուսումնարանի երկրորդ և երրորդ դասարանների պատմութեան և աշխարհագրութեան դասերը։ Յակոբեանի տարեկան ռոճկի գումարը հասաւ 500 ռուբլու։ Հայ եկեղեցական ուսումնարանական վարչութիւնը չատ գոհ էր ուսուցիչ Յակոբեանից և սա վարչութիւնից։ Իսկ Սարգիսը ու Մարիամը գոհ էին ու գոհ թէ Աստուածանից և թէ իրանց Անդրէասից։ Նոցա քաջքայուած անտեսական դրութիւնը վերականգնած էր, նորա վոխագրուած էին աւելի լաւ տուն, Սարգսի 30 ռուբլի պարտքը վճարված էր, գուքնի ապրանքը և նորա տեսակները չատացնելու համար Անդրէասը խոստացած էր հօրը երկրորդ տարվայ ուսուցչութեան երեք ամսականը ամբողջապէս յանձնել նորան։

Օրը, Մարիամին, գրաւ գրած ոսկի-չերքան էր միմիայն, որ Յակոբեանը մինչև հիմա չէր ուզեցել և այսուհետև էլ չէր ուզում յետ ստանալ, չը նայելով որ մայրը այդ մասին քանի քանի անգամ խնդրած էր նորանից։ Այդ հանգամանքը գիտէ մոր սրտին չատ ծանր թուայց։

I.Ա.

Սեպտեմբերին ուսումնարանները սկսուեցան։ Գաւառական ուսումնարանի տեսչին չատ ծանր թուաց Յակոբեանի նոր պաշտօնը հայոց եկեղեցական ուսումնարանում և նա այս և այն տեղում, ժողովարանում զժգոհութիւն էր յայտնում եկեղեցական ուսումնարանների վարչութեան անտեղի, մինչև անգամ օրէնքի հակառակ, բանած գործողութեան համար։ Պարոն տեսուչը ոչոքից չէր ծածկում, թէ Յակոբեանը մինչև անգամ գաւառական ուսումնարանի ուսման վկայական չ'ունի ձեռքն, թէ նա մի կոպիտ և ցնորված երիտասարդ է։ Ուրիշ չատ բաներ էլ էր ասում պարոն տեսուչը։ Եւ այդ ամենը նորա համար, ընթերցող, որ Յակոբեանը հայոց ուսումնարանում պաշտոնի մտած օրից ի վեր, դադարել էր իւր առաջվան տեսչին ողջունել, վոչ ոքի հետ խօսել, ամեն մարդու երեսին նայել, ամեն մարդու հետ ինքնագոհ ձևանալ, ամեն մարդու հետ ինքնագոհ ձևանալ, ամեն մարդու հետ ինքնագոհ ձևանալ

ՄՇԱԿ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԹԵՐԹԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

1881 ՓԵՏՐՎԱՐԻ 1

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Պատմվածք Ս. Գրիգորեանի

Ա.

Ամառուայ տաք օրերից մէկն էր։ Ես ու Վարդապետը նստած էինք մեր տան առջեւ եղած պարտէզում, ծառերի ստուերի տակ։ Ես կարդում էի մի հին ձեռագիր, որ Վարդապետը ինձ էր տուել, իսկ նա ինքն էլ մի հին մագաղաթեայ մատեան էր ձեռքին առել եւ նայում էր։ Ես կարդում էի, իսկ նա նայում էր։ Ես կարդում էի, որովհետեւ ինձ հետաքրքրում էր այդ ձեռագրի բովանդակութիւնը, իսկ նա նայում էր, որովհետեւ չէր կարողանում կարդալ։ Նա ոչ միայն հին ձեռագրեր չէր կարդում, այլեւ նոր տպագրուած գրքերից էլ ոչ մէկը չէր կարդացել։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի թերթ, ոչ մի լրագիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի տառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի բառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի վանկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի հնչիւն չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի նշան չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի կէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ստորակէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գծիկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ակնարկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ակնարկ չէր կարդում։

Ես կարդում էի, իսկ նա նայում էր։ Ես կարդում էի, որովհետեւ ինձ հետաքրքրում էր այդ ձեռագրի բովանդակութիւնը, իսկ նա նայում էր, որովհետեւ չէր կարողանում կարդալ։ Նա ոչ միայն հին ձեռագրեր չէր կարդում, այլեւ նոր տպագրուած գրքերից էլ ոչ մէկը չէր կարդացել։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի թերթ, ոչ մի լրագիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի տառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի բառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի վանկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի հնչիւն չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի նշան չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի կէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ստորակէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գծիկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ակնարկ չէր կարդում։

Ես կարդում էի, իսկ նա նայում էր։ Ես կարդում էի, որովհետեւ ինձ հետաքրքրում էր այդ ձեռագրի բովանդակութիւնը, իսկ նա նայում էր, որովհետեւ չէր կարողանում կարդալ։ Նա ոչ միայն հին ձեռագրեր չէր կարդում, այլեւ նոր տպագրուած գրքերից էլ ոչ մէկը չէր կարդացել։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի թերթ, ոչ մի լրագիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի տառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի բառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի վանկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի հնչիւն չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի նշան չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի կէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ստորակէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գծիկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ակնարկ չէր կարդում։

Ես կարդում էի, իսկ նա նայում էր։ Ես կարդում էի, որովհետեւ ինձ հետաքրքրում էր այդ ձեռագրի բովանդակութիւնը, իսկ նա նայում էր, որովհետեւ չէր կարողանում կարդալ։ Նա ոչ միայն հին ձեռագրեր չէր կարդում, այլեւ նոր տպագրուած գրքերից էլ ոչ մէկը չէր կարդացել։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի թերթ, ոչ մի լրագիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գիր չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի տառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի բառ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի վանկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի հնչիւն չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի նշան չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի կէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ստորակէտ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի գծիկ չէր կարդում։ Նա ոչ միայն գրքեր չէր կարդում, այլեւ ոչ մի ակնարկ չէր կարդում։

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏ 1881

ՄԵՐ ՁԱՅՆԸ

ԱՐԱՐՈՂԱԿԱՆ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

№ 198–2ՈՐԴԱՇԱԲԹԻ 30 ՀՈՒՆՎԱՐԻ

ԳՈՒՆԱԺՈՂՈՎ

ՅԱՎԱԼՈՎ ԳՈՒՆԱԺՈՂՈՎԻ

Խնդրում ենք մեր ընթերցողներին ուշադրություն դարձնել գյուղական տնտեսության մասին հրապարակված հոդվածներին և ակտիվորեն մասնակցել քննարկմանը։

Խմբագրություն

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐԻ ՇՈՒՐՋ

Գյուղատնտեսական հարցերի շուրջ ծավալված քննարկումը ցույց տվեց, որ մեր կոլտնտեսությունների մեծ մասում ղեկավարները դեռևս ճիշտ չեն ընկալել գյուղատնտեսության ինտենսիվացման էությունը։ Նրանք հաճախ հետևում են ձևական հաշվարկների, մինչդեռ կարևորը ոչ թե թղթի վրա գրված թվերն են, այլ այն, թե ինչպես է յուրաքանչյուր հեկտարից ստացվում ավելի շատ արտադրանք։

Ինտենսիվացումը նշանակում է ոչ միայն ավելի շատ աշխատել, այլ ավելի խելացի աշխատել։ Դա նշանակում է ճիշտ ժամանակին ցանքեր կատարել, ժամանակին ջրել, ժամանակին բերքահավաք անել։ Դա նշանակում է ամեն հեկտարի համար ճիշտ պարարտանյութերի քանակ հաշվել և ոչ թե «աչքով» թափել։ Դա նշանակում է ամեն տարի ավելի բարձր բերքատվության հասնել։

Մենք ունենք բոլոր հնարավորությունները, որպեսզի մեր կոլտնտեսությունները դառնան ոչ միայն հարուստ, այլև առաջադեմ տնտեսություններ։ Մեզ անհրաժեշտ է միայն ավելի լավ կազմակերպվածություն, ավելի մեծ պատասխանատվություն և ավելի ստեղծագործական մոտեցում։

ՀՈԴՎԱԾՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ընդունվել է «Times» պարբերաթերթի խմբագրության կողմից։

Ս. Ս.

Հին քաղաքների նկարագրություններում մենք հաճախ ենք հանդիպում այն տեղեկությանը, որ քաղաքի պարիսպների ներսում կամ դրանց մոտ գտնվում էր մի մեծ ջրամբար, որը ծառայում էր ինչպես խմելու ջրի պահեստ, այնպես էլ հրդեհների դեպքում ջրի աղբյուր։ Ջրամբարի ջուրը սովորաբար ստանում էին գետից կամ աղբյուրներից։ Ջրամբարի ջուրը մշտապես թարմացվում էր, որպեսզի չխոտնի։

Ջրամբարի ջրի մակարդակը պահպանվում էր ջրի հոսքի կարգավորմամբ։ Ջրամբարի մեջ ջուրը հոսում էր մի խողովակով, իսկ դուրս էր գալիս մյուս խողովակով։ Ջրամբարի ներսում կանգնեցվում էին սյուներ, որոնք պահում էին ծածկի կամարները։ Ջրամբարի ներսում ջուրը հոսում էր ոչ թե ուղիղ գծով, այլ ոլորապտույտ ճանապարհով, որպեսզի ջուրը չթափվի։

Ջրամբարի ներսում ջուրը հոսում էր ոչ թե ուղիղ գծով, այլ ոլորապտույտ ճանապարհով, որպեսզի ջուրը չթափվի։

Ս. Ս.

Ընդունվել է «Times» պարբերաթերթի խմբագրության կողմից։

Ս. Ս.

Հին քաղաքների նկարագրություններում մենք հաճախ ենք հանդիպում այն տեղեկությանը, որ քաղաքի պարիսպների ներսում կամ դրանց մոտ գտնվում էր մի մեծ ջրամբար, որը ծառայում էր ինչպես խմելու ջրի պահեստ, այնպես էլ հրդեհների դեպքում ջրի աղբյուր։ Ջրամբարի ջուրը սովորաբար ստանում էին գետից կամ աղբյուրներից։ Ջրամբարի ջուրը մշտապես թարմացվում էր, որպեսզի չխոտնի։

Ջրամբարի ջրի մակարդակը պահպանվում էր ջրի հոսքի կարգավորմամբ։ Ջրամբարի մեջ ջուրը հոսում էր մի խողովակով, իսկ դուրս էր գալիս մյուս խողովակով։ Ջրամբարի ներսում կանգնեցվում էին սյուներ, որոնք պահում էին ծածկի կամարները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ»

Ընդհանուր ժողով Հայկական հարկատու մարտական ընկերութեան կը գումարուի Կիրակի, 30-ին սոյնս, առաւօտեան ժամը 10-ին, Ներսիսեան դպրոցի 6 դասարանի շէնքին մէջ։ Ընդհանուր ժողովին մասնակցելու իրաւունք ունին միայն ընկերութեան անդամները։ Ընդհանուր ժողովին մասնակցելու համար անդամները պարտին ներկայանալ իրենց անդամական քարտերով։

Ընդհանուր ժողովի օրակարգն է՝

1) Տարեկան հաշուետուութիւն։
2) Նոր վարչութեան ընտրութիւն։
3) Կանոնադրութեան փոփոխութիւն։

Ընդհանուր ժողովը կը սկսի ճշդիւ ժամը 10-ին։ Եթէ ներկայ անդամներուն թիւը չհասնի կանոնադրութեան պահանջած թուին, ժողովը կը յետաձգուի մէկ շաբաթով։ Նոր ժողովը կը կայանայ անկախ ներկայ անդամներուն թիւէն։

Ընդհանուր ժողովի օրակարգին վերաբերեալ բոլոր տեղեկութիւնները կարելի է ստանալ ընկերութեան գրասենեակէն, որ բացուած է ամէն օր, առաւօտեան ժամը 9-էն մինչեւ 12։

Քարտուղար՝ Ա. Ղազարեան։